

МАЛИНА (*Rubus* sp.)

Се смета дека малината важи за најценето овошје заради сокот од ова растеније. Родот стигнува во втората година по садењето да би во третата година дала полн род. Отпорна е према мразот. Техниката на одгледување не е комплицирана.

Цвета доцна, во втората декада на мај и трае 20-30 дена. Самооплодна е, но приносите се поголеми при вкрстено опрашување. Приносите се движат од 1000 до 16.000 кг/ха, што зависи од условите на успевање и применетата агротехника. Векот на траење на малината е 20 години, но успешно може да се експлотира 7-10 години.

Флодовите на малината се ценета суровина за индустриска преработка, посебно за преработка на сок, сируп, вино, природен ликер, компот, слатко, мармалад, кандирано овошје, сладолед, малина во прав.

Плодот од малината содржи и големо количество на ароматични материи. Плодот од малинката содржи растворливи суви материи од 7-12 %, шеќер 4- 8 %, киселина 1-1,7%, а витамин Ц окулу 40 мг. на 100 гр. на плодови.

ПРИРОДНИ УСЛОВИ ЗА УСПЕВАЊЕ НА МАЛИНАТА

Почва

Се смета дека малината не е голем пребирач на земјиште. Но сепак во современото производство се настојува да се остварат максимални приносии поради тоа треба да се води сметка за земјиштето на кое ќе се одгледува малината. Поради тоа што дава голем број на изданки за нивно формирање потребно е голема количина на азот во земјиштето. Отука е важно земјиштето да биде нива длабока, плодна, и умерено влажна, не е погодна сува, каменита, многу варна и тешка за обработување.

Клима

Малината расте на умерено топла клима. Повеќе и одговара свежи и влажни краишта. Летната топлина тешко ја поднесува. Од пролетните мразеви не е загрозувана, поради тоа што доцна цвета и има постојан период на зимско мирување. Може да вирее и на 1.200 м надморска висина.

покривач изданците замрзнуваат на тем.од -18 степени. До -26 степени. , што зависи од особините на сортата и физиолошката подготвеност за зимскиот период.

Малината може успешно да се одгледува како чист насад или комбиниран со други врсти на овошје. Ако се одгледува на мали површини нејзиното одгледување се комбинира со други овошја. Во секој случај подобро е да се одгледува хомогени насади на малина.

Припрема на земјиштето

Основна припрема на земјиштето во суштина е иста како и за другите видови на садници. Цела површина длабоко се ора најмалку на 30-40 см. Ако земјиштето е плитко се ора подлабоко и се риголува. Затоа што малината е повеќегодишно растеније, за редовно обезбедување високи приноси потребно е ѓубрење на земјиштето со арско и со минерални ѓубрива. Внесувањето на органски материи во земјиштето може да се постигне со одгледување и заоривање на растенијата за зелено ѓубрење.

Садници од малини

За подигање на насад од малини се користат едногодишни изданци, добро развиени и здрави, земени од матичното стебло на одредената сорта.

Пред садењето треба садниците да се класираат по развиеност, за да може во насадот да развиваат еднакво. Треба да се напомене дека дека за успешно прифаќање на садниците на нива, доколку тие поминат помалку време од одвојувањето од матичното стебло до садење. Исто така е важно садниците во тоа време да бидат утрапени.

Производството на садници од малини не е компликувано. Растението брзо и лесно се размножува вегетативно. Тоа овозможува да се шират некои вирусни заболувања. Вирозата кај малината спаѓа во значајни економски болести. Приносот може да биде смален дури до 90 %. Во борба против овие болести најзначајно е подигањето на насад од малинки само од здрави садници малинки.

НАЧИН НА ОДГЛЕДУВАЊЕ И РАСТОЈАНИЕ

Малините се одгледуваат како грмушка, жбун или во облик на шпалир. При одгледување како грмушка не е потребно арматура. За шпалирско одгледување потребна е арматура која се состои од жица и столбови. Столбовите се поставуваат на растојание од 3 до 5 метри. Тоа се тенки столбови (10 см. во пречник), должина 2,20 до 2,30 м.

Малината може да се сади на различно растојание. Тоа зависи од системот на одгледување, бујноста на сортите и површината за садење. Оријентационо кога малината се сади на стално место потребно е:

3,0 x 0,5м =6.606 садници

2,0 x 1,0м=5.000 садници

2,5 x 1,0м=4.000 садници

2,5 x 0,5м=8.000 садници

По можност малината треба да се сади на стално место во октомври или ноември, затоа што имаме подобар прием на садниците.

Како и кај другите овошки земјиштето во насадот од малини може да се одржува на разни начини. Најдобар начин за одржување на насадот од малини е со мулчирање. Познато е дека малината сака поголемо количество на влага во земјата и со мулчирањето на земјиштето влагата добро се чува.

Ѓубрење

Приноситите од малина зависи од јачината на родните гранчиња. Само крупните и силни стебла даваат најголем принос. Покрај тоа приносот зависи и од големината на асимилационата површина, па затоа е неопходно да се зачува од повреда. Малината има потреба од азотни ѓубрива, правилното ѓубрење дава поголеми приноси и поголема бујност на жбуноот.

Заштита

Малината е овошје кое за заштита од болести и штетници не бара многу прскање. Доволно е ако со зимското прскање има уште две прскања во текот на ваегетацијата. Ако во фазата на созревање, времето е влажно прскањето се изведува поради скапување на плодовите.

Берба

Малината се бере кога плодот се одвојува од петелката. Плодот е нежен и тешко може да издржи транспорт. Заради ова за подолг транспорт плодовите се берат пред полната зрелост додека се сеуште тврди.

Бербата се одвива во неколку наврати затоа што сите плодови не созреваат во исто време. Плодовите што се наменети за потрошувачката во свежа состојба мораат уредента да се однесат на пазар, додека оние што се преработуваат може да се чуваат на провев и да не се изложени на сонце.

Свежите плодови може да се чуваат најмногу 7-10 денови но при температура од 0-0,5 степени. при 80-85 % влажност на воздухот. Денес плодовите на малина се повеќе се смрзнуваат и така се чуваат до употреба.

Ѓорческа Билјана